

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΓΝΩΣΗ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΡΟΛΗΨΗ
INFORMATION - KNOWLEDGE - EDUCATION - PREVENTION

Αθήνα, 28.09.2026

Αρ.πρωτ.: 775

Προς: Την Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού κα Σοφία Ζαχαράκη

Κοιν: Πίνακας Αποδεκτών

Θέμα: Θεσμικές προτάσεις για την ασφαλή και ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με σακχαρώδη διαβήτη τύπου 1 στην εκπαιδευτική διαδικασία

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων - Συλλόγων Ατόμων με Σακχαρώδη Διαβήτη (Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ.), μέλος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) και της Διεθνούς Ομοσπονδίας Διαβήτη (IDF), εκπροσωπώντας τη συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων με Σακχαρώδη Διαβήτη στη χώρα μας μέσω 29 πρωτοβάθμιων σωματείων και συλλόγων πανελλαδικά. Ενόψει του θεσμικού της ρόλου, παρακολουθεί συστηματικά τα ζητήματα που αφορούν την ασφαλή, ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή των παιδιών και των νέων με Σακχαρώδη Διαβήτη τύπου 1 (ΣΔ1) στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και τα υπηρεσιακά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί που ζουν οι ίδιοι με ΣΔ1 ή είναι γονείς παιδιών με ΣΔ1.

Παρά τα σημαντικά βήματα που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια, η εμπειρία της Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ. και των Σωματείων - Συλλόγων μελών της αναδεικνύει ζητήματα που εξακολουθούν να δημιουργούν ανασφάλεια στις οικογένειες, διαφορετικές πρακτικές μεταξύ σχολικών μονάδων και διοικητικών υπηρεσιών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, πραγματικά εμπόδια στην ισότιμη συμμετοχή των μαθητών στη σχολική ζωή.

Με την παρούσα επιθυμούμε την πραγματοποίηση μιας συνάντησης μαζί σας ώστε, να θέσουμε υπόψη σας πέντε συγκεκριμένους άξονες, με στόχο όχι μόνο την καταγραφή των προβλημάτων, αλλά κυρίως την από κοινού αναζήτηση σαφών και εφαρμόσιμων θεσμικών λύσεων.

1. Σχολικός Νοσηλευτής - προτεραιοποίηση των πραγματικών αναγκών, έγκαιρη κάλυψη και απλοποίηση της διαδικασίας

Ο θεσμός του Σχολικού Νοσηλευτή αποτελεί βασικό μηχανισμό για την ασφαλή και ισότιμη φοίτηση των μαθητών με ΣΔ1 και για την άρση των εμποδίων που ενδέχεται να δημιουργεί η πάθηση στη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ο ίδιος ο κανονιστικός σκοπός του θεσμού συνδέει την υποστήριξη αυτή με την άρση των εμποδίων, την ισότιμη συμμετοχή στην εκπαίδευση και τη διασφάλιση της υγείας των μαθητών.

Η ανάγκη υποστήριξης, ωστόσο, δεν είναι ίδια για όλα τα παιδιά με ΣΔ1 ούτε παραμένει αμετάβλητη καθ' όλη τη σχολική τους διαδρομή.

Ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να αποδίδεται **στα παιδιά μικρότερης ηλικίας**, τα οποία δεν διαθέτουν ακόμη την αναπτυξιακή ωριμότητα και την απαιτούμενη αυτονομία για την ασφαλή διαχείριση της πάθησής τους, καθώς και **στους νεοδιαγνωσθέντες μαθητές**, κατά το κρίσιμο πρώτο διάστημα μετά τη διάγνωση, όταν το παιδί και η οικογένειά του βρίσκονται ακόμη σε διαδικασία εκπαίδευσης, προσαρμογής και εξοικείωσης με ένα σύνθετο θεραπευτικό σχήμα.

Για τον λόγο αυτό η Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ. ζητά:

- τη θέσπιση σαφών κριτηρίων προτεραιοποίησης των αναγκών υποστήριξης, στα οποία θα συνεκτιμώνται ιδίως η ηλικία του μαθητή, ο χρόνος από τη διάγνωση, ο βαθμός αυτονομίας του στη διαχείριση του διαβήτη και οι εξατομικευμένες ανάγκες που αποτυπώνονται στην ιατρική γνωμάτευση,
- την κατά προτεραιότητα κάλυψη των μικρότερων παιδιών και των νεοδιαγνωσθέντων μαθητών, χωρίς βεβαίως να αποκλείεται η εξατομικευμένη αξιολόγηση οποιουδήποτε μαθητή χρήζει υποστήριξης,
- την έγκαιρη ολοκλήρωση των εγκρίσεων και των τοποθετήσεων, ώστε οι μαθητές για τους οποίους έχει τεκμηριωθεί σχετική ανάγκη να μην ξεκινούν το σχολικό έτος χωρίς την προβλεπόμενη υποστήριξη,

- τη διασφάλιση της ουσιαστικής υποστήριξης σε όλη τη σχολική ζωή, συμπεριλαμβανομένου του ολοήμερου προγράμματος, των περιπάτων, των εκπαιδευτικών επισκέψεων, των εκδρομών και των λοιπών δραστηριοτήτων,
- την πρόβλεψη λειτουργικού μηχανισμού για τις περιπτώσεις προσωρινής απουσίας του Σχολικού Νοσηλευτή, ώστε αυτή να μη συνεπάγεται περιορισμό της φοίτησης ή αποκλεισμό του μαθητή από σχολικές δραστηριότητες
- την άμεση πρόβλεψη αντικατάστασης νοσηλεύτριας στην περίπτωση εγκυμοσύνης και
- την ουσιαστική απλοποίηση της διαδικασίας ανανέωσης της υποστήριξης.

Ως προς το τελευταίο, θεωρούμε ότι πρέπει να γίνει σαφής διάκριση μεταξύ της διάγνωσης του ΣΔ1, η οποία είναι μόνιμη, και της ανάγκης και έντασης της νοσηλευτικής υποστήριξης, η οποία μπορεί πράγματι να μεταβάλλεται με την ηλικία, την αυτονομία και τις ιδιαίτερες ανάγκες του μαθητή.

Για μαθητές με ΣΔ1 που έχουν ήδη λάβει έγκριση υποστήριξης, προτείνουμε τη θέσπιση απλουστευμένης διαδικασίας ανανέωσης, χωρίς την κατ' έτος εκ νέου πλήρη τεκμηρίωση της ίδιας της πάθησης. Η διαδικασία θα μπορούσε να στηρίζεται σε απλή αίτηση του γονέα ή κηδεμόνα και σε επικαιροποίηση των στοιχείων που αφορούν τις πραγματικές ανάγκες υποστήριξης του μαθητή, όταν αυτές έχουν μεταβληθεί.

Με τον τρόπο αυτό περιορίζεται μια επαναλαμβανόμενη διοικητική επιβάρυνση, χωρίς να καταργείται η εξατομικευμένη αξιολόγηση της ανάγκης για Σχολικό Νοσηλευτή.

Αξιοποίηση του έργου της Ομάδας Εργασίας για τον Σχολικό Νοσηλευτή

Στο ίδιο πλαίσιο, ιδιαίτερη σημασία αποδίδουμε στη θεσμική επεξεργασία που έχει ήδη πραγματοποιηθεί σε διυπουργικό επίπεδο.

Με την υπ' αριθ. Α1Β/Γ.Π.οικ.34428/26.06.2024 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Δημόσιας Υγείας συστάθηκε Ομάδα Εργασίας για τον Σχολικό Νοσηλευτή, αποτελούμενη από εκπροσώπους του Υπουργείου Υγείας, του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και εποπτευόμενων φορέων. Στο έργο της περιλαμβάνονταν, μεταξύ άλλων, η δημιουργία προκαθορισμένου εντύπου για τις σχετικές ιατρικές γνωματεύσεις, ώστε να διευκολύνεται η ομαδοποίηση και διαχείριση των περιπτώσεων.

Η Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ. συμμετείχε στην εν λόγω Ομάδα Εργασίας μέσω του Προέδρου της, ο οποίος κατέχει τη θέση του Αντιπροέδρου Β΄ της Ε.Σ.Α.μεΑ. την οποία εκπροσωπούσε, και συνέβαλε ενεργά στις εργασίες της. Ως εκ τούτου γνωρίζουμε ότι το έργο της ολοκληρώθηκε και ότι τα προβλεπόμενα παραδοτέα καταρτίστηκαν και παραδόθηκαν.

Αυτό που παραμένει άγνωστο στην Ομοσπονδία μας είναι η θεσμική συνέχεια που δόθηκε στα παραδοτέα αυτά μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της Ομάδας.

Για τον λόγο αυτό παρακαλούμε να μας γνωρίσετε, ως προς τα ζητήματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Υπουργείου σας, εάν και σε ποιο βαθμό τα παραδοτέα και οι προτάσεις της Ομάδας Εργασίας έχουν αξιοποιηθεί, εάν έχουν ήδη οδηγήσει σε διοικητικές ή κανονιστικές παρεμβάσεις και ποιες περαιτέρω ενέργειες σχεδιάζονται για την αξιοποίησή τους.

Θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντικό η περαιτέρω εξέλιξη του θεσμού να μην ξεκινήσει εκ νέου από μηδενική βάση, αλλά να αξιοποιήσει τη δουλειά που έχει ήδη ολοκληρωθεί με τη συμμετοχή των δύο συναρμόδιων Υπουργείων και των εμπλεκόμενων φορέων, στο πλαίσιο ενός σταθερού συντονισμού μεταξύ Υπουργείου Παιδείας και Υπουργείου Υγείας.

2. Εκπαιδευτικοί με ΣΔ1 και εκπαιδευτικοί γονείς παιδιών με ΣΔ1

Η ανάγκη θεσμικής μέριμνας δεν περιορίζεται στους μαθητές. Ιδιαίτερες δυσχέρειες αντιμετωπίζουν τόσο οι εκπαιδευτικοί που ζουν οι ίδιοι με ΣΔ1 όσο και οι εκπαιδευτικοί που είναι γονείς ανήλικων παιδιών με ΣΔ1, ιδίως όταν ο διορισμός ή η οργανική τους θέση βρίσκεται μακριά από τον τόπο μόνιμης κατοικίας και το σταθερό οικογενειακό και ιατρικό περιβάλλον τους.

Η Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ. ζητά να προβλεφθεί νομοθετικά:

- η δυνατότητα άμεσης απόσπασης στον τόπο μόνιμης κατοικίας των νεοδιοριζόμενων εκπαιδευτικών που πάσχουν από ΣΔ1,
- η αντίστοιχη δυνατότητα για εκπαιδευτικούς που είναι γονείς παιδιών με ΣΔ1 έως τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, και
- ο χρόνος της συγκεκριμένης απόσπασης να λογίζεται ως χρόνος υπηρετήσης της οργανικής θέσης, ώστε η άσκηση της σχετικής δυνατότητας να μην συνεπάγεται καθυστέρηση στη θεμελίωση δικαιώματος μετάθεσης ή άλλη δυσμενή υπηρεσιακή συνέπεια.

Η πρόταση αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ενός σαφούς και προβλέψιμου καθεστώτος, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις αντικειμενικές απαιτήσεις διαχείρισης μιας χρόνιας πάθησης υψηλών καθημερινών απαιτήσεων, χωρίς να δημιουργεί υπηρεσιακό αδιέξοδο για τους εκπαιδευτικούς.

3. Τεχνολογία διαβήτη και χρήση κινητού ή άλλης συνδεδεμένης συσκευής στο σχολικό περιβάλλον

Η τεχνολογική εξέλιξη έχει μεταβάλει ουσιαστικά τον τρόπο διαχείρισης του ΣΔ1. Συστήματα συνεχούς καταγραφής γλυκόζης (CGM), αντλίες ινσουλίνης και αυτοματοποιημένα συστήματα χορήγησης ινσουλίνης αποτελούν πλέον αναπόσπαστο μέρος του καθημερινού αυτοελέγχου και της θεραπευτικής υποστήριξης πολλών μαθητών.

Σε αρκετές περιπτώσεις το κινητό τηλέφωνο ή άλλη έξυπνη συσκευή λειτουργεί ως αναγκαίο μέσο λήψης, απεικόνισης ή μετάδοσης των δεδομένων των συστημάτων αυτών και, συνεπώς, η συγκεκριμένη χρήση δεν μπορεί να εξομοιώνεται με τη συνήθη χρήση κινητού τηλεφώνου στο σχολείο.

Ζητούμε, επομένως, την έκδοση ενιαίων και σαφών οδηγιών που θα κατοχυρώνουν τη δυνατότητα χρήσης κινητού τηλεφώνου ή άλλης συνδεδεμένης συσκευής για τεκμηριωμένο θεραπευτικό σκοπό:

- κατά τη διάρκεια της σχολικής ημέρας και του ολοήμερου προγράμματος,
- στις εκπαιδευτικές επισκέψεις, εκδρομές και λοιπές δραστηριότητες,
- στις ενδοσχολικές, προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις και
- στις Πανελλαδικές Εξετάσεις.

Ειδικά στις εξετάσεις μπορούν να θεσπιστούν συγκεκριμένες ασφαλιστικές δικλίδες που θα επιτρέπουν στον μαθητή να έχει απρόσκοπτη πρόσβαση στα δεδομένα που είναι αναγκαία για τη διαχείριση της υγείας του, χωρίς να τίθεται ζήτημα ακεραιότητας της εξεταστικής διαδικασίας.

Στόχος πρέπει να είναι η δημιουργία ενός ενιαίου κανόνα σε εθνικό επίπεδο, ώστε η θεραπευτική χρήση της τεχνολογίας να μην εξαρτάται από διαφορετικές ερμηνείες κάθε σχολικής μονάδας ή εξεταστικού κέντρου.

4. Νοσηλευτική υποστήριξη παιδιών με ΣΔ1 σε δημοτικούς βρεφικούς, παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς

Στο πλαίσιο της συνολικής αποτύπωσης των ζητημάτων που αφορούν τα παιδιά με ΣΔ1 θεωρούμε αναγκαίο να αναφερθούμε και στην προσχολική ηλικία.

Γνωρίζουμε ότι η οργάνωση και λειτουργία των δημοτικών βρεφικών, παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών **δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας** και ότι το σχετικό ζήτημα αφορά πρωτίστως το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών.

Εντούτοις, η Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ. φρόντισε από το 2017, με την αναγνώριση από το Υπουργείο Εσωτερικών της αναγκαιότητας παρουσίας νοσηλευτή στα παιδιά βρεφικής ηλικίας, και θέσπισε τη κατάλληλη Νομοθετική ρύθμιση, όπου το άρθρο 13 παρ. 10 της υπ' αριθ. 41087/2017 ΚΥΑ, με την οποία θεσπίστηκε ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας των δημοτικών Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών, περιλαμβάνει ήδη ρητή πρόβλεψη για τον ρόλο του νοσηλευτή σε περιπτώσεις παιδιών που πάσχουν, μεταξύ άλλων, από σακχαρώδη διαβήτη, υπό την προϋπόθεση ότι νοσηλευτής υπηρετεί ή συμβάλλεται με τον Σταθμό.

Η Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ. θα απευθύνει **αυτοτελές αίτημα προς το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών** για την ουσιαστική αξιοποίηση και ανάδειξη της υφιστάμενης κανονιστικής πρόβλεψης και την εξέταση μηχανισμού που θα εξασφαλίζει κατάλληλη νοσηλευτική υποστήριξη όταν αυτή απαιτείται.

Κρίνουμε, ωστόσο, σημαντικό να καταγραφεί το ζήτημα και στην παρούσα συνολική παρέμβαση, καθώς η ασφαλής ένταξη του παιδιού με ΣΔ1 πρέπει να αντιμετωπίζεται από την Πολιτεία ως **μια συνεχής διαδρομή από την προσχολική ηλικία έως την ολοκλήρωση της σχολικής εκπαίδευσης**, χωρίς κενά υποστήριξης εξαιτίας της υπαγωγής των επιμέρους δομών σε διαφορετικά διοικητικά συστήματα.

5. Υποστήριξη μαθητών με ΣΔ1 που φοιτούν σε ιδιωτικές σχολικές μονάδες

Τέλος, θεωρούμε αναγκαία την επίσημη αποσαφήνιση του καθεστώτος υποστήριξης των μαθητών με ΣΔ1 που φοιτούν σε ιδιωτικές σχολικές μονάδες γενικής εκπαίδευσης.

Το ισχύον καθηκοντολόγιο των Σχολικών Νοσηλευτών προβλέπει ότι ο Σχολικός Νοσηλευτής υποστηρίζει μαθητές που **«φοιτούν σε σχολεία γενικής εκπαίδευσης»** και για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης δημόσιου νοσοκομείου. Η συγκεκριμένη διατύπωση δεν περιλαμβάνει στο ίδιο το κείμενο διάκριση μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων.

Για τον λόγο αυτό, και δεδομένου ότι το ζήτημα έχει ήδη ανακύψει στην πράξη, ζητούμε:

- α) μαθητής με ΣΔ1 που φοιτά σε ιδιωτική σχολική μονάδα γενικής εκπαίδευσης να δύναται να λάβει την προβλεπόμενη υποστήριξη από Σχολικό Νοσηλευτή,
- β) εφόσον υφίσταται ήδη αυτή η δυνατότητα, ποια διοικητική διαδικασία πρέπει να ακολουθήσουν η οικογένεια και η σχολική μονάδα,
- γ) εφόσον η θέση της Διοίκησης είναι ότι η σχετική δυνατότητα αφορά αποκλειστικά μαθητές δημόσιων σχολικών μονάδων, **ποια συγκεκριμένη νομοθετική ή κανονιστική διάταξη θεμελιώνει τη σχετική διαφοροποίηση**, και
- δ) με ποιο θεσμικό πλαίσιο διασφαλίζεται αντίστοιχο επίπεδο ασφαλούς φοίτησης και υποστήριξης των μαθητών με ΣΔ1 στην ιδιωτική γενική εκπαίδευση.

Η αποσαφήνιση του ζητήματος είναι αναγκαία τόσο για τις οικογένειες όσο και για τις ίδιες τις ιδιωτικές σχολικές μονάδες καθώς και για τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, οι οποίες πρέπει να γνωρίζουν με σαφήνεια τις δυνατότητες και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Τα παραπάνω ζητήματα έχουν διαφορετική νομική και διοικητική αφετηρία, συνδέονται όμως από μία κοινή αρχή: **ο Σακχαρώδης Διαβήτης τύπου 1 δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο στην ισότιμη συμμετοχή στην εκπαίδευση ούτε να συνεπάγεται περιττές διοικητικές επιβαρύνσεις για τα παιδιά, τις οικογένειές τους και τους εκπαιδευτικούς που ζουν με την πάθηση.**

Η Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ. δεν προτείνει τη δημιουργία ενός παράλληλου συστήματος ειδικών ρυθμίσεων. Αντιθέτως, επιδιώκει τη διαμόρφωση **σαφών, λειτουργικών και ομοιόμορφα εφαρμοζόμενων κανόνων**, οι οποίοι θα ανταποκρίνονται στη σημερινή πραγματικότητα της διαχείρισης του ΣΔ1, θα παρέχουν ασφάλεια στους μαθητές και στις οικογένειές τους και ταυτόχρονα θα δίνουν στις σχολικές μονάδες ένα ξεκάθαρο πλαίσιο εντός του οποίου μπορούν να λειτουργούν.

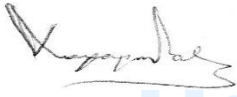
Πολλά από τα παραπάνω δεν απαιτούν τη δημιουργία νέων μηχανισμών από μηδενική βάση. Απαιτούν την απλοποίηση υφιστάμενων διαδικασιών, την αξιοποίηση θεσμικής εργασίας που έχει ήδη ολοκληρωθεί, την προσαρμογή του κανονιστικού πλαισίου στις σύγχρονες τεχνολογίες διαχείρισης του διαβήτη και, όπου απαιτείται, τον ουσιαστικό συντονισμό των συναρμόδιων Υπουργείων.

Για τον λόγο αυτό, ζητούμε την άμεση πραγματοποίηση συνάντησης εργασίας με την πολιτική ηγεσία και τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου, προκειμένου να παρουσιάσουμε αναλυτικότερα τις προτάσεις μας, να εξεταστούν συγκεκριμένες θεσμικές και διοικητικές παρεμβάσεις για τα ανωτέρω ζητήματα και να ξεκινήσουμε ένα πεδίο συνεργασίας για την επίλυση του συνόλου των προβλημάτων.

Η Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ. παραμένει στη διάθεση του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού για κάθε συνεργασία προς την κατεύθυνση αυτή.

Με εκτίμηση,
Για το Δ.Σ. της ΠΟΣΣΑΣΔΙΑ

Ο Πρόεδρος

Χρήστος Δαραμήλας
6941611221

Η Γενική Γραμματέας

Αθανασία Καρούνου
6932712229

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

- Μέλη Δ.Σ. Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ
- Σωματεία- Σύλλογοι Π.Ο.Σ.Σ.Α.Σ.ΔΙΑ..